

Investigation of the Relationship Between Preschool Children's Self-Regulation Skills and Social Skills

Yasin SAMAR

Ministry of National Education, Tokat-Türkiye

Serap DEMİRİZ

Gazi University, Ankara-Türkiye

Article History

Submitted: 01.12.2023

Accepted: 16.03.2024

Published Online: 12.04.2024

Keywords

Preschool Children
Self Regulation
Social Skill
Early Childhood Education

Abstract

Purpose: This study aimed to examine the relationship between preschool children's self-regulation and social skills. Within the scope of this purpose, the study determined whether preschool children's self-regulation skills and social skills differ significantly according to the variables of the child's gender, family structure, mother's educational status, father's educational status and mother's employment status.

Design & Methodology: The study sample consisted of 478 children (241 girls, 237 boys) selected by convenience sampling. The study obtained the data using the Head-Toes-Knees-Shoulder Touch Guidelines (HTKS) adapted to Turkish by Sezgin and Demiriz (2015) and the Preschool Social Skills Rating Scale (OSBED) developed by Ömeroğlu et al. (2014). Since the data related to the variables showed normal distribution, the study used an independent sample T-test and ANOVA test in the analysis. Additionally, the study examined the correlation relationship between children's self-regulation skills and social skills with Pearson correlation analysis.

Findings: As a result of the research, there was a significant positive relationship between children's self-regulation skill scores and social skill scores. Moreover, there was a significant difference in children's self-regulation and social skill levels according to the child's gender, family structure, mother's educational status, father's educational status and mother's employment status.

Implications & Suggestions: Parents can get training (conferences, seminars, etc.) on self-regulation and social skills. In the classroom, teachers can organize activities to support the development of children's self-regulation and social skills and to participate in their families. The researchers can conduct similar studies with different sample groups and compare the results.

DOI:10.29129/inujgse.1398926

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Öz Düzenleme Becerileri İle Sosyal Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi¹

Yasin SAMAR

Milli Eğitim Bakanlığı, Tokat-Türkiye

Serap DEMİRİZ

Gazi Üniversitesi, Ankara-Türkiye

Makale Geçmişi

Geliş: 01.12.2023

Kabul: 16.03.2024

Online Yayın: 12.04.2024

Anahtar Sözcükler

Okul Öncesi Dönem
Öz Düzenleme
Sosyal Beceri
Erken Çocukluk Eğitimi

DOI:10.29129/inujse.1398926

Öz

Amaç: Bu çalışmanın amacı okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerileri ile sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu amaç kapsamında okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerilerinin ve sosyal becerilerinin çocuğun cinsiyeti, aile tipi, anne öğrenim düzeyi, baba öğrenim düzeyi ve anne çalışma durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği belirlenmiştir.

Yöntem: Araştırmanın örneklemi kolay ulaşılabilir durum örnekleme ile seçilen 478 çocuktan (241 kız, 237 erkek) oluşmaktadır. Araştırmanın verileri Sezgin ve Demiriz (2015) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Baş-Ayak-Diz-Omuz Dokunma Yönergeleri (BADO-DY) ve Ömeroğlu vd. (2014) tarafından geliştirilen Okul Öncesi Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği (OSBED) kullanılarak elde edilmiştir. Değişkenleri ile ilgili verilerin normal dağılım göstermesi sebebiyle analizde bağımsız örneklem T-testi ve ANOVA testi kullanılmıştır. Çocukların öz düzenleme becerileri ile sosyal becerileri arasındaki korelasyon ilişkisine Pearson korelasyon analizi ile bakılmıştır.

Bulgular: Araştırma sonucunda çocukların öz düzenleme beceri puanları ile sosyal beceri puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Çocukların öz düzenleme ve sosyal beceri düzeylerinde çocuğun cinsiyetine, aile tipine, anne öğrenim düzeyine, baba öğrenim düzeyine ve anne çalışma durumuna göre anlamlı fark gösterdiği tespit edilmiştir.

Sonuçlar ve Öneriler: Ebeveynlere öz düzenleme ve sosyal beceri hakkında eğitimler (konferans, seminer vb.) verilebilir. Sınıfta çocukların öz düzenleme ve sosyal becerilerinin gelişimine destek olacak ve ailelerinde katılabileceği etkinlikler düzenlenebilir. Farklı örneklem grubu ile benzer çalışmalar yapılabilir ve sonuçlar karşılaştırılabilir.

GİRİŞ

Okul öncesi eğitim, çocukların ilkökula başlamadan aldığı, planlı ve sistemli bir şekilde gerçekleştirilen eğitim etkinlikleridir (Ural ve Ramazan, 2007). Bu aşamada, çocuğun zihinsel, bedensel, duygusal, sosyal ve dil becerileri desteklenir ve bu gelişimleri büyük oranda tamamlanır (Kol, 2011). Bu gelişim alanları çocuğun genel gelişimi için temel unsurları temsil eder. Özellikle okul öncesi dönemde verilen eğitim, çocukların yaşamları için gerekli temel becerileri kazanmalarına yardımcı olan, sosyal tecrübeler elde ettikleri ve bilişsel becerileri kazandıkları kritik dönemlerden birisidir (Oktay, 2007). Bu dönemde merak duygusu artan çocukların çevresini keşfetme ve sorgulama düzeyleri de fazladır (Koçyiğit, 2014). Çevresini keşfetmeye başlayan çocuk başkalarına bağımlı kalmadan hareket etmek ister ve özerkliğini kabul ettirmeye çalışır. Çocuklar özerkliğini kabul ettirmek için kendi davranışları hakkında kararlar verir ve sergilediği davranışları düzenlemeye çalışır (Dağlıoğlu ve Çakır, 2007). Dışardan bir müdahaleye gerek olmadan duygularını, düşüncelerini ve davranışlarını kontrol etmeye çalışır (Cook ve Cook, 2009; Thompson, 1994).

Çocukların çevresi ile etkileşim içinde olması bilişsel, fiziksel, duygusal ve sosyal gelişimlere paralel olarak öz düzenleme becerisinin gelişmesini de olumlu yönde etkilemektedir (Şepitci Sarıbaş ve Gültekin Akduman, 2019). Öz düzenleme becerileri, kişilerin hayat boyu öğrenmeleri üzerinde etkili bir faktör olmakla birlikte akademik başarıya da önemli bir katkı sağlar (Üredi ve Üredi, 2007).

Öz düzenleme becerisi, farklı kuramsal temeller doğrultusunda farklı şekillerde ele alınmıştır. Bazı araştırmacılar öz düzenleme becerisini sadece bir gelişimsel alana vurgu yaparak tanımlarken bazıları ise birden çok kuram üzerinden değerlendirmeler yaparak tanımlamışlardır (Boekaerts, Pintrich ve Zeidner, 2000; Bronson, 2000; Tanrıbuyurdu, 2012). Schunk ve Zimmerman (1997), öz düzenleme becerisini, kişinin kendisini bilmesini, duygularını yönetmesini ve davranışlarını planlamasında, bu faaliyetleri yönetebilmesinde ve kontrol edebilmesinde edinilen ve kullanılan becerilerin bir bütünü olarak açıklamaktadırlar. Kopp (1982) ise öz düzenleme becerisini, kişinin değişen koşullara uyum sağlama, aktiviteleri uygun zamanlarda başlatma ve sonlandırma, sosyal ve eğitimsel etkinliklerde davranış yoğunluğu ve süresine karar verme, hedefleri ve istenilen bir durumu erteleyebilme, çevresel etkenlere veya gözlemcilerle bağımlı olmadan kabul edilebilir davranışları üretebilme becerisi olarak tanımlamıştır.

Öz düzenleme becerisi, kişisel ve dönüşümsel bir süreci vurgulamaktadır. (Yıldız, Ertürk Kara, Tanrıbuyurdu ve Gönen, 2014). Ayrıca bilişsel organizasyon, duygusal ve davranışsal kontrol gibi çeşitli alanları kapsayan birden fazla boyuttan oluşur (Bronson, 2000). Duygu düzenleme, bireyin bir deneyim sonucu yaşadığı duyguyu, o duygunun getirdiği motivasyonu, fizyolojik tepkileri ve bu duygunun gösterdiği davranışı, ne zaman, hangi şiddette ve nasıl göstereceğini kontrol etme ve düzenleme yeteneğini ifade eder (Eisenberg, Hofer & Vaughan, 2007). Davranış düzenleme, gerçekleştirilmek istenilen davranış üzerine düşünme süreci, planlama, içsel dürtülere karşı kontrol sağlama, tepkileri düzenleme, hayal kırıklıklarının üstesinden gelme, sabır gösterme ve sıra bekleyebilme gibi çeşitli durumları içerir (Smith-Donald vd., 2007). Bilişsel düzenleme, hedeflenen amaçlara ulaşmak için zihinsel faaliyetlerde bulunma, gerektiğinde farklı yolları deneme ve başarısız girişimleri gözden geçirme sürecidir (Berk, 2013). Öz düzenleme becerilerinin performansını değerlendirirken, gelişim süreçlerinden ayrı düşünmek imkansızdır. Öz düzenleme becerisi, çok boyutlu yapısı ve işlevi nedeniyle birçok gelişim sürecini etkilemekte ve bu gelişim süreçlerinden etkilenmektedir. Örneğin, ailelerden gelen bilgi ve deneyimlerin uygunluğu, öğretmenlerin rolü, akranlarla kurulan ilişkiler, oyun arkadaşlarıyla etkileşimler, fiziksel çevre ve kullanılan materyaller gibi etkenler bulunur. Bu bağlamda öz düzenleme becerisinin gelişim sürecinde sosyal çevrenin etkisi oldukça önemlidir (Polnariiev, 2006).

Sosyal bir varlık olan insan, yaşamın her bölümünde diğer bireylerle sosyal ilişkiler kurma eğilimindedir (Yaşar Ekici ve Göger, 2018). Bir bireyin en büyük ihtiyaçlarından biri; herhangi bir etkiye karşı uygun tepkiler verebilme ve bu tepkileri düzenleyerek bulunduğu sosyal çevreden kabul görebilmektir. Doğum ile başlayan sosyal gelişim, insanın sosyal çevresine uyumunda önemli bir yer tutar. Sosyal beceri özellikleri aileden ve arkadaş gruplarından kazanılır (Özabacı, 2006). Çocuklar aileleri sayesinde sevmeye, saygı gösterme, paylaşma, farklı kişilere karşı ilişkilerini belirleme, çevresinde kabul görme, doğru davranışları benimseme ve hayata yönelik tutumlarını şekillendirme gibi sosyal beceri edinirler. Bu sebeple ailelerin çocuklarına karşı sergileyecekleri davranışlar çocukların üzerinde kalıcı izler bırakmaktadır (Yaşar Ekici, 2015).

Alan yazınında sosyal becerilerle ilgili farklı tanımlar bulunmaktadır. McFall'a (1982) göre, sosyal beceri, bireyin toplum içindeki görevleri, sorumlulukları veya rolleri başarılı bir şekilde yerine getirebilmesi için gereken davranışlar bütünüdür. Durualp ve Aral'a (2010) göre ise, sosyal beceri, bireyin sosyal çevrede pozitif sosyal sonuçlar elde etmesi, diğer bireylerle iletişim kurması, sosyal açıdan kabul edilen ve öğrenilmiş davranışlar sergilemesidir.

Sosyal beceriler, hem içsel, gözlenemeyen davranışları hem de dışarıdan gözlemlenebilen davranışları içinde barındırır. Gözlenebilir davranışlar, bireyin sözlü veya fiziksel olarak açıkça dışarıya vurduğu ve diğer bireyler tarafından kolaylıkla fark edilebilen eylemler bütünüdür. İçsel (gözlenemeyen) davranışlar ise bilişsel ve duygusal süreçlerin bir parçası olan plan yapma ve problem çözme gibi gizli öğeleri içeren davranışları ifade eder. Sosyal becerilerin karmaşık bir hal almasına gözlenemeyen davranışlar yol açmaktadır (Avcıoğlu, 2007).

Çocukların toplumsal yaşama katılımı, etkili iletişim kurmalarına bağlıdır (Akkök, 1999). Bu iletişim için belirli sosyal becerilere sahip olmaları gerekir. Dinleme, kendini ve diğerlerini tanıtmaya, diyalog kurma, soru sorma, yardım isteme gibi beceriler, sosyal etkileşimin temelini oluşturur (Bacanlı, 200). Çocukların sosyal gelişimleri için uygun ortamlar ve fırsatlar sunulmazsa, problem çözme yetenekleri, sorunlarla başa çıkma becerileri ve benzeri sosyal yetkinlikleri kazanmaları, aynı zamanda öz disiplin ve özgüven gelişimleri de olumsuz yönde etkilenebilir (Kostelnik, Whiren, Soderman ve Gregory, 2006). Bu sebeple okul öncesi dönem, çocukların sosyal becerileri öğrenmesi ve deneyimlerini geliştirmesi açısından oldukça önemlidir (Alisinoğlu ve Özbey, 2011). Çocukluk yılları iyi bir şekilde değerlendirilmeli ve okul öncesi dönemde çocukların sahip olmaları beklenen birçok sosyal beceri bilinçli bir şekilde kazandırılmalıdır. Bu dönemde elde edilen kazanımlar çocukların toplumsal yaşama daha tecrübeli bir şekilde hazırlanmalarına yardımcı olacaktır. İlerleyen yıllarda elde edecekleri başarı ve mutlulukların temelini oluşturacaktır (Samancı ve Uçan, 2017).

Çocukların sosyal becerilerindeki eksiklikler, hayatları boyunca arkadaş edinme, iletişim kurma, toplumsal kurallara uyum sağlama, problem çözme becerilerinde zorluk ve akademik performansta sorunlar gibi çeşitli zorluklarla karşılaşmalarına neden olabilir. Bu durum, çocukların ebeveynlerine, öğretmenlerine, bakıcılarına veya akranlarına uyumsuz ve saldırgan davranışlar sergilemelerine sebep olabilir (Özyürek, Begde ve Yavuz, 2014). Çocuklarda sosyal beceri sorunlarının önlenmesi veya azaltılması için, sosyal becerilerin geliştirilmesi, uyum problemlerinin çözülmesi, iletişim becerilerinin artırılması ve farklı sosyal ortamlarda etkileşimde bulunmaları sağlanmalıdır (Avcıoğlu, 2007).

Öz düzenleme ve sosyal beceriler, bireylerin hayatta başarılı olmaları ve mutlu bir yaşam sürdürebilmeleri için son derece önemlidir. Bu beceriler, bireylerin yaşamlarını dengelemelerini, stresle başa çıkmalarını, sağlıklı ilişkiler kurmalarını, problem çözme yeteneklerini artırmalarını ve toplum içinde daha başarılı bir şekilde yer almalarını sağlar. Özellikle erken yaşlardan itibaren, çocukların öz düzenleme ve sosyal

becerileri gelişimlerinin desteklenmesi büyük önem taşır. Çocukların gelişimlerinin desteklenebilmesi için, öz düzenleme ve sosyal becerinin bazı değişkenlere göre değerlendirilmesi ve bu iki beceri arasındaki ilişkinin bilinmesi ve faydalı olacaktır. Bu değerlendirmeler sonucunda elde edilen verilerin, çocukların öz düzenleme ve sosyal becerilerinin gelişimine katkıda bulunacak müdahalelerin güçlendirilmesine imkan sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda araştırmada “48-66 aylık çocukların öz düzenleme becerileri ile sosyal becerileri arasındaki ilişki nedir?” sorusuna cevap aranmıştır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın temel amacını; 48-66 aylık çocukların öz düzenleme becerileri ile sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi oluşturmuş ve aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Çocukların öz düzenleme becerileri ile sosyal becerileri arasında ilişki var mıdır?
- Çocukların öz düzenleme becerileri çocukların; cinsiyetine, aile tipine, anne ile babanın öğrenim düzeyine ve anne çalışma durumuna göre fark göstermekte midir?
- Çocukların sosyal becerisi çocukların; cinsiyetine, aile tipine, anne ile babanın öğrenim düzeyine ve anne çalışma durumuna göre fark göstermekte midir?

Çocuklar, sürekli olarak çevreleriyle iletişim halindedirler. İletişim yoluyla, çocuklar duygularını, düşüncelerini ve isteklerini ifade ederler. Bu iletişimin sağlıklı olması, kişilerarası ilişkilerin olumlu bir şekilde gelişmesi ve hedeflerine ulaşmasını sağlar. Dolayısıyla, çocukluk dönemi, bireyin çevresiyle tanıştığı ve sosyal ilişkilerin kritik olduğu bir dönemdir. Bu sebeple, çocuklar için sosyal becerilerin gelişimi hayati önem taşır (Samancı ve Uçan, 2017). Sosyal becerilerin kazanılması sürecinde, çocuğun bireysel özelliklerine saygı göstermek ve onun için uygun ortamlar sağlamak, duygularını anladığını hissettirmek oldukça önemlidir. Sosyal beceriler, sözlü veya sözlü olmayan davranışlar aracılığıyla sosyal ilişkileri başlatan, devam ettiren ve sorunların çözümüne katkı sağlayan becerilerdir. Bu beceriler, bireyin toplum içindeki sorumluluklarını ve beklentilerini yerine getirebilmesi için gereklidir (Ömeroğlu vd., 2015).

Çocukların öz düzenleme ve sosyal beceri gelişimleri hakkında bilgi sahibi olmak büyük önem taşır. Bu dönemde çocuklar, sosyal becerilerini geliştirirken (Gülay, 2009; Samancı ve Uçan, 2017, Ömeroğlu vd., 2015) aynı zamanda öz düzenleme yeteneğini de kazanmaya başlarlar (Aydın, Ulutaş, 2017; Kochanska, Coy, ve Murray, 2001). Okul öncesi dönemde elde edilen bilişsel, sosyal ve duygusal yetkinlikler, yaşam boyu sağlıklı bir gelişimi destekleyebilir. Bu sebeple, küçük çocukların tüm gelişim alanlarının bütüncül olarak desteklenmesi, hem kısa hem de uzun vadede onların kişilik gelişimini ve akademik başarılarını olumlu bir şekilde etkileyebilir (Gülay Ogelman, Saraç ve Özbilen, 2023).

Öz düzenleme becerileri desteklendiğinde, çocuklar öğrenme süreçlerinde daha bağımsız olabilirler. Kendileri için hedefler belirleyebilir, stratejiler geliştirebilir ve öğrenme koşullarını yönetebilirler (Zimmerman, 2008). Öz düzenleme becerisi düşük olan çocuklar genellikle öğrenme süreçlerinde zorluklar yaşarlar ve davranış sorunları sergileme eğilimindedirler (Tozduman ve Güngör, 2017). Öte yandan, öğretmen-çocuk etkileşiminin öz düzenleme becerileri üzerinde önemli bir etkisi vardır. Nitelikli bir öğretmen-çocuk etkileşimi öz düzenleme becerisinin gelişimine katkıda bulunur (Güler, Ertürk Kara, Tanrıbuyurdu ve Gönen, 2014). Negatif öğretmen-çocuk etkileşimleri, çocukların okula olan ilgisini azaltabilir ve öz düzenleme yetenekleri ile sınıf içi işbirliği üzerinde olumsuz etkiler yaratabilir (Birch ve Ladd, 1998). Aynı şekilde, ebeveynlerin tutumları da bu becerilerin gelişiminde etkilidir. Demokratik ebeveyn tutumları, çocukların öz düzenleme becerilerini teşvik ederken, otoriter tutumlar bu becerileri olumsuz yönde etkileyebilir (Uykan ve Akkaynak, 2019). Bu nedenle, çocukların öz düzenleme becerilerini desteklemek için hem okul hem de aile ortamlarında uygun ve destekleyici bir yaklaşım benimsenmelidir.

Bu çalışmadan elde edilecek verilerin, çocukların öz düzenleme ve sosyal becerilerinin gelişimi hakkında önemli bir bilgi kaynağı olabileceği düşünülmektedir. Bu sayede alan yazına katkı sağlaması beklenmektedir. Çocukların öz düzenleme ve sosyal becerilerini desteklenmesi konusunda ebeveynlere ve eğitimcilere yol gösterici olabileceği düşünülmektedir.

YÖNTEM

Desen

Bu çalışma, 48-66 aylık çocukların öz düzenleme becerileri ile sosyal becerileri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla araştırma modeli ilişkisel tarama olarak planlanmış ve gerçekleştirilmiştir. İlişkisel tarama modeli, iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlayan bir tarama yaklaşımı olarak tanımlanmaktadır (Creswell, 2017).

Katılımcılar/ Evren ve Örneklem/ Çalışma Grubu

Çalışmanın evrenini, Erzurum İli'nde bulunan Aziziye, Palandöken ve Yakutiye ilçelerinde Milli Eğitim Bakanlığı'na ait devlet okullarında eğitim gören 48-66 aylık çocuklar oluştururken, örneklemi kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile belirlenen tipik gelişim gösteren 478 çocuk oluşturmaktadır. Kolaylıkla bulunabilen örneklem, yakın çevrede ulaşılabilen ve araştırmaya katılmaya istekli bireyler üzerinde yapılan bir örnekleme yöntemidir (Erkuş, 2021).

Çalışma grubunun demografik özellikleri Tablo 1'de görülmektedir.

Tablo 1

Çocuk ve Ailenin Demografik Özelliklerine özellikleriyle ilgili frekanslar ve yüzdeler (n:478)

Değişkenler	Kategoriler	n	%
Cinsiyet	Kız	241	50.4
	Erkek	237	49.6
Anne Öğrenim Düzeyi	Lisans ve Lisansüstü	109	22.8
	Ön Lisans	48	10.0
	Lise	147	30.8
	Ortaokul	68	14.2
	İlkokul	106	22.2
Anne Çalışma Durumu	Çalışmıyor	374	78.2
	Çalışıyor	104	21.8
Baba Öğrenim Düzeyi	Lisans ve Lisansüstü	189	39.5
	Ön Lisans	52	10.9
	Lise	173	36.2
	Ortaokul	25	5.2
	İlkokul	39	8.2
Aile Tipi	Çekirdek Aile	333	69.7
	Kalabalık Aile	145	30.3

Tablo 1'e göre, çalışma grubundaki çocukların %50.4'ünün kız ve %49.6'sının erkek olduğu görülmüştür. Annelerin %22.8'i lisans ve lisansüstü, %10.0'u ön lisans, %30.8'i lise, %14.2'si ortaokul, %22.2'si ilkokul mezunu iken, babaların %39.5'i lisans ve lisansüstü, %10.9'u ön lisans, %36.2'si lise, %5.2'si ortaokul ve

%8.2'si ilkökul mezunu olarak tespit edilmiştir. Annelerin %78.2'si çalışmamakta iken, %21.8'i çalışmaktadır. Aile tipine göre %69.7'si çekirdek aile ve %30.3'ü geniş aile olarak belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma sürecinde, çocuklar ve ebeveynleriyle ilgili bilgileri toplamak için "Demografik Bilgi Formu" kullanılmıştır. Çocukların sosyal becerilerini değerlendirmek amacıyla "Okul Öncesi Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği (OSBED)" kullanılırken, öz düzenleme becerilerini belirlemek için ise "Baş-Ayak-Diz-Omuza Dokunma Yönergeleri (BADO-DY)" kullanılmıştır.

Demografik Bilgi Formu: Araştırmacı tarafından; çalışmada yer alan çocuklar ile ailelerine ait demografik özellikleri belirlemek için oluşturulmuştur. Demografik bilgi formunda çocukların cinsiyeti, aile tipi, anne ile babanın öğrenim düzeyi ve anne çalışma durumu gibi bilgileri tespit etmeye yönelik sorular bulunmaktadır.

Baş-Ayak-Diz-Omuz Dokunma Yönergeleri (BADO-DY): Çocukların öz düzenleme becerilerini ölçmek için kullanılan test, Megan McClelland ve Pointz (2011) tarafından geliştirilmiştir ve Türkçe'ye uyarlaması Sezgin ve Demiriz (2015) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin kapsam geçerliği, alanında uzman kişilerden alınan görüşlerle sağlanmıştır. Yapı geçerliği, doğrulayıcı faktör analizi ile incelenmiş olup, regresyon değeri .23 ile .83, t değeri ise 8.38 ile 26.56 arasında değişmektedir. Bu analizler sonucunda ölçeğin geçerli olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin Cronbach Alfa değerleri 1. Bölüm için .933, 2. Bölüm için .957, 3. Bölüm için .94 olarak saptanmış, tüm ölçek için ise .96 olarak bulunmuştur. Bu durum ölçme aracının güvenilirliğinin yüksek olduğunu göstermektedir. BADO-DY ölçeği üç bölümden oluşmakta olup, her bir bölümde 10 görev bulunmaktadır. Toplamda 30 görevden oluşan bu ölçek, sosyal etkileşim içinde davranış üretme, çalışma belleği, dikkat ve önleyici kontrol becerilerini değerlendirmektedir. Ölçeğin uygulanmasında, uygulayıcıya önceden eğitim verilir. Çocukların dört farklı sözlü yönergeye verdikleri davranışsal yanıtlar, araştırmacılar tarafından kaydedilir. Etkileşime dayalı bir ölçek olması sebebiyle, herhangi bir materyal gerektirmez (Sezgin ve Demiriz, 2015).

Okul Öncesi Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği (OSBED): 3-6 yaş çocukların sosyal becerilerini değerlendirmek için Ömeroğlu vd. (2014) tarafından geliştirilen bir ölçektir. OSBED, 4 ana başlık altında toplamda 49 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin içeriğinde yer alan "Başlangıç Becerileri" 12 maddeden, "Akademik Destek Becerileri" 12 maddeden, "Arkadaşlık Becerileri" 13 maddeden ve "Duyguları Yönetme Becerileri" 12 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin doğrulayıcı faktör analizi sonuçları, uyum indekslerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Başlangıç becerileri için Cronbach Alfa katsayısı .89, akademik beceriler için .88, arkadaşlık becerileri için .92, duyguları yönetme becerileri için ise .92 olarak tespit edilmiştir. Ölçek, araştırmaya katılan çocukların öğretmenleri tarafından uygulanmakta olup, 5'li likert tipinde hazırlanmıştır. Her bir madde için çocukların hemen hemen her zaman yapabildiği durumlar için 5 puan, çoğu zaman yapabildiği durumlar için 4 puan, kısmen yapabildiği durumlar için 3 puan, nadiren yapabildiği durumlar için 2 puan, hemen hemen hiç yapamadığı şeyler için 1 puan verilmektedir. Ölçeğin uygulandığı çocuğun alabileceği puan aralığı minimum 49 ile maksimum 245 olarak belirlenmiştir (Ömeroğlu vd., 2014).

Veri Toplama Süreci

Araştırma verilerini toplamak için öncelikle "Okul Öncesi Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği" ile "Baş-Ayak-Diz-Omuz Dokunma Yönergeleri" için kullanım izinleri alınmıştır.

Ölçeklerin uygulanabilmesi için Erzurum İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alınmıştır. Verilerin toplanacağı okulların idarecileri ve okul öncesi öğretmenleriyle yapılan görüşmelerde araştırma hakkında bilgi verilmiş ve işbirliği için gerekli planlamalar yapılmıştır. Araştırmaya gönüllülük esasına göre katılmayı kabul eden çocukların ailelerine, öğretmenlerin rehberliğinde "Demografik Bilgi Formu" gönderilmiş ve toplanmıştır. Çocukların sosyal becerilerinin belirlenmesi için "Okul Öncesi Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği" öğretmenleri tarafından doldurulmuştur. Çocukların sınıf içindeki sosyal becerilerinin öğretmen gözüyle belirlenmesini sağlayan ölçek beşli likert yapıya sahiptir. Her çocuk için uygulama süresi beş ile on dakika aralığındadır. "Baş-Ayak-Diz-Omuza Dokunma Yönergeleri" araştırmacı tarafından çocuklara bireysel olarak yüz yüze uygulanmıştır. Uygulama süreci çocukların dikkatlerini dağıtmayan ve rahatsız edici unsurların olmadığı ortamda gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Çalışmada, verilerin analizinde Baş-Ayak-Diz-Omuz Dokunma Yönergeleri ölçeği ve Okul Öncesi Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeğinden alınan toplam puanlar ve alt faktörlerin puanları temel alınmıştır. Verilerin analizinde kullanılacak yöntemlerin belirlenmesi için veri dağılımı incelenmiş ve uç değer sorunu tespit edilmemiştir.

Tablo 2

Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

n=478	Çarpıklık	Basıklık
BADO-DY	.257	-.960
Başlangıç Becerileri	-.633	-.015
Akademik Destek Becerileri	-.456	-.373
Arkadaşlık Becerileri	-.430	-.362
Duyularını Yönetme Becerileri	-.191	-.561
OSBED	-.306	-.589

Tablo 2'de yer alan verilere göre BADO-DY ölçeğinin çarpıklık değeri .257, basıklık değeri ise -.960 olarak hesaplanmıştır. OSBED ölçeğinin toplam puan çarpıklık değeri -.306, basıklık değeri ise -.589 olarak; Başlangıç Becerileri ait çarpıklık değeri -.633, basıklık değeri -.015; Akademik Destek Becerileri ait çarpıklık değeri -.456, basıklık değeri -.373; Arkadaşlık Becerileri ait çarpıklık değeri -.430, basıklık değeri -.362; Duyularını Yönetme Becerileri ait çarpıklık değeri -.191, basıklık değeri -.561 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen değerlerin -1 ile +1 aralığında yer alması, verilerin normal dağılım gösterdiğini işaret etmektedir (Büyüköztürk, 2020).

48-66 aylık çocukların öz düzenleme becerileri ve sosyal becerilerinin cinsiyet, aile tipi, anne çalışma durumu gibi değişkenlere göre anlamlı fark gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi kullanılmıştır. Anne-baba öğrenim düzeyi değişkenleri için ise ANOVA testi uygulanmıştır. Ayrıca, ölçekler arasındaki korelasyon ilişkisini incelemek için Pearson korelasyon analizi yapılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde çalışmadan elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Öz Düzenleme ile Sosyal Becerileri Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular

Tablo 3

BADO-DY ve OSBED Ölçeklerinden Elde Edilen Verilere Ait Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

		BADO-DY (n=478)
Başlangıç Becerileri	p	.000
	r	.32*
Akademik Destek Becerileri	p	.000
	r	.35*
Arkadaşlık Becerileri	p	.000
	r	.29*
Duygularını Yönetme Becerileri	p	.000
	r	.23*
OSBED	p	.000
	r	.34*

*p<.05 **Korelasyon Aralıkları: Yüksek: 1.00-.70; Orta: .70-30; Düşük: .30-.00 (Büyüköztürk, 2017)

Tablo 3'de yer alan verilere göre Öz düzenleme ile Başlangıç becerileri arasında ($r=.32$, $p=.000<.05$) ve Öz düzenleme ile Akademik destek becerileri arasında ($r=.35$, $p=.000<.05$) orta düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki gözlenmiştir. Öz düzenleme ile Arkadaşlık becerileri arasında ($r=.29$, $p=.000<.05$) ve Öz düzenleme ile Duygu yönetme becerileri arasında ($r=.23$, $p=.000<.05$) düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki belirlenmiştir. Çocukların öz düzenleme becerileri ile sosyal beceri toplam puanları arasında ($r=.34$, $p=.000<.05$) orta düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır.

Öz Düzenleme Becerilesine Ait Bulgular

Tablo 4

Cinsiyete Göre BADO-DY Puanları t-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{X}	ss	t	sd	p
BADO-DY	Erkek	237	16.99	13.98	3.63	476	.000*
	Kız	241	21.94	15.80			

*p<.05

Tablo 4 incelendiğinde, cinsiyet değişkenine göre çocukların öz düzenleme becerilerinde anlamlı fark görülmektedir ($t_{(476)}=3.63$, $p=.000<.05$). Bu anlamlı fark, kız çocukları lehine ortaya çıkmıştır.

Tablo 5

Aile Tipine Göre BADO-DY Puanları t-Testi Sonuçları

	Aile Tipi	N	\bar{X}	ss	t	sd	p
BADO-DY	Geniş Aile	145	17.36	15.71	2.04	476	.042*
	Çekirdek Aile	333	20.41	14.78			

*p<.05

Tablo 5'te yapılan incelemede, aile tipi değişkenine göre çocukların öz düzenleme becerilerinde anlamlı fark saptanmıştır ($t_{(476)}=2.04$, $p=.042<.05$). Bu anlamlı fark, çekirdek aile tipine sahip çocuklar lehine ortaya çıkmıştır.

Tablo 6
Anne Öğrenim Düzeyine Göre BADO-DY Puanları ANOVA Sonuçları

	Anne Öğrenim Düzeyi	N	\bar{X}	ss	f(4-473)	p	Post Hoc (Tukey)
BADO-DY	Lisans ve Lisansüstü	109	24.27	15.40	4.39	.002*	5>1, 5>2
	Ön Lisans	48	18.75	14.86			
	Lise	147	19.35	14.93			
	Ortaokul	68	15.74	13.68			
	İlkokul	106	17.49	15.11			

*p<.05 **Kategoriler: 1)İlkokul; 2)Ortaokul; 3)Lise; 4)Ön Lisans; 5)Lisans ve Lisansüstü

Tablo 6 incelendiğinde, anne öğrenim düzeyi değişkenine göre çocukların öz düzenleme becerilerinde anlamlı fark göstermektedir ($f_{(4-473)}=4.39$, $p=0.002<0.05$). Bu anlamlı fark, lisans ve lisansüstü düzeyde eğitim almış anneye sahip çocuklar lehine ortaya çıkmıştır.

Tablo 7
Baba Öğrenim Düzeyine Göre BADO-DY Puanları ANOVA Sonuçları

	Baba Öğrenim Düzeyi	N	\bar{X}	ss	f(4-473)	p	Post Hoc (Tukey)
BADO-DY	Lisans ve Lisansüstü	189	22.07	15.15	3.38	.010*	5>1, 5>3
	Ön Lisans	52	21.48	15.85			
	Lise	173	16.67	14.08			
	Ortaokul	25	18.16	14.92			
	İlkokul	39	17.64	16.63			

*p<.05 **Kategoriler: 1)İlkokul; 2)Ortaokul; 3)Lise; 4)Ön Lisans; 5)Lisans ve Lisansüstü

Tablo 7'de yapılan incelemede, baba öğrenim düzeyi değişkenine göre çocukların öz düzenleme becerilerinde anlamlı fark görülmektedir ($f_{(4-473)}=3.38$, $p=.010<0.05$). Bu anlamlı fark, lisans ve lisansüstü düzeyde eğitim almış babaya sahip çocuklar lehine ortaya çıkmıştır.

Tablo 8
Anne Çalışma Durumuna Göre BADO-DY Puanları t-Testi Sonuçları

	Anne Çalışma Durumu	N	\bar{X}	ss	t	sd	p
BADO-DY	Çalışmıyor	374	18.69	14.75	2.21	476	.028*
	Çalışıyor	104	22.37	16.12			

*p<0.05

Tablo 8 incelendiğinde, anne çalışma durumu değişkenine göre çocukların öz düzenleme becerilerinde anlamlı fark saptanmıştır ($t_{(476)}=2.21$, $p=.028<0.05$). Bu anlamlı fark, annesi çalışan çocuklar lehine ortaya çıkmıştır.

Sosyal Beceriye Ait Bulgular

Tablo 9
Cinsiyete Göre OSBED Puanları t-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{X}	ss	t	sd	p
Başlangıç Becerileri	Erkek	237	46.44	9.51	1.87	476	.062

		Kız	241	48.00	8.73			
Akademik Destek Becerileri	Erkek	237	45.57	9.00				
	Kız	241	48.39	7.68	3.68	476	.000*	
Arkadaşlık Becerileri	Erkek	237	49.83	9.15				
	Kız	241	52.99	7.89	4.04	476	.000*	
Duygularını Yönetme Becerileri	Erkek	237	42.84	9.15				
	Kız	241	45.29	8.72	2.99	476	.003*	
OSBED	Erkek	237	184.68	32.16				
	Kız	241	194.66	28.46	3.59	476	.000*	

*p<.05

Tablo 9 incelendiğinde, sosyal beceri toplam puanında ($t_{(476)}=3.59$, $p=.000<.05$), akademik destek becerilerinde ($t_{(476)}=3.68$, $p=.000<.05$), arkadaşlık becerilerinde ($t_{(476)}=4.04$, $p=.000<.05$) ve duygularını yönetme becerilerinde ($t_{(476)}=2.99$, $p=.003<.05$) kız çocuklar lehine anlamlı fark belirlenmiştir. Başlangıç becerilerinde ($t_{(476)}=1.87$, $p=.062>.05$) farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır.

Tablo 10

Aile Tipine Göre OSBED Puanları t-Testi Sonuçları

	Aile Tipi	N	\bar{X}	ss	t	sd	p
Başlangıç Becerileri	Kalabalık Aile	145	45.82	9.93			
	Çekirdek Aile	333	47.84	8.73	2.23	476	.027*
Akademik Destek Becerileri	Kalabalık Aile	145	45.33	8.79			
	Çekirdek Aile	333	47.71	8.23	2.85	476	.005*
Arkadaşlık Becerileri	Kalabalık Aile	145	50.11	8.82			
	Çekirdek Aile	333	51.99	8.56	2.19	476	.029*
Duygularını Yönetme Becerileri	Kalabalık Aile	145	43.50	9.11			
	Çekirdek Aile	333	44.32	8.97	.92	476	.356
OSBED	Kalabalık Aile	145	184.76	32.04			
	Çekirdek Aile	333	191.87	29.93	2.34	476	.020*

*p<.05

Tablo 10 incelendiğinde, sosyal beceri toplam puanında ($t_{(476)}=2.34$, $p=.020<.05$), başlangıç becerilerinde ($t_{(476)}=2.23$, $p=.027<.05$), akademik destek becerilerinde ($t_{(476)}=2.85$, $p=.005<.05$) ve arkadaşlık becerilerinde ($t_{(476)}=2.19$, $p=.029<.05$) çekirdek aile tipine sahip çocuklar lehine anlamlı fark gözlemlenmiştir. Duyguları yönetme becerilerinde ($t_{(476)}=.92$, $p=.356>.05$) farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır.

Tablo 11

Anne Öğrenim Düzeyine Göre OSBED Puanları ANOVA Sonuçları

	Anne Öğrenim Düzeyi	N	\bar{X}	ss	$f_{(4-473)}$	p	Post Hoc (Tukey)
Başlangıç Becerileri	Lisans ve Lisansüstü	109	50.83	7.23			
	Ön Lisans	48	48.58	9.09			
	Lise	147	47.28	8.96	9.06	.000*	5>1
	Ortaokul	68	45.40	9.37			5>2
	İlkokul	106	44.00	9.73			

Akademik Destek Becerileri	Lisans ve Lisansüstü	109	50.27	6.92	10.29	.000*	5>1
	Ön Lisans	48	49.44	8.24			
	Lise	147	46.97	8.39			
	Ortaokul	68	44.22	8.79			
	İlkokul	106	44.31	8.53			
Arkadaşlık Becerileri	Lisans ve Lisansüstü	109	54.11	7.39	6.01	.000*	5>1
	Ön Lisans	48	53.02	8.42			
	Lise	147	51.42	8.50			
	Ortaokul	68	49.91	8.60			
	İlkokul	106	48.91	9.47			
Duyularını Yönetme Becerileri	Lisans ve Lisansüstü	109	46.68	8.43	5.33	.000*	5>1
	Ön Lisans	48	45.75	8.83			
	Lise	147	44.10	8.93			
	Ortaokul	68	41.62	9.48			
	İlkokul	106	42.17	8.75			
OSBED	Lisans ve Lisansüstü	109	201.89	25.53	9.92	.000*	5>1
	Ön Lisans	48	196.79	28.75			
	Lise	147	189.78	30.97			
	Ortaokul	68	181.15	30.84			
	İlkokul	106	179.39	31.25			

*p<.05 **Kategoriler: 1-İlkokul; 2-Ortaokul; 3-Lise; 4-Ön Lisans; 5-Lisans ve Lisansüstü

Tablo 11 incelendiğinde, sosyal beceri toplam puanında ($f_{(4-473)}=9.92$, $p=.000<.05$), başlangıç becerilerinde ($f_{(4-473)}=9.06$, $p=.000<.05$), akademik destek becerilerinde ($f_{(4-473)}=10.29$, $p=.000<.05$), arkadaşlık becerilerinde ($f_{(4-473)}=6.01$, $p=0.000<0.05$) ve duygularını yönetme becerilerinde ($f_{(4-473)}=5.33$, $p=.000<.05$), anlamlı fark olduğu görülmektedir. Annenin öğrenim düzeyi arttıkça çocukların sosyal beceri puanlarının yükseldiği görülmektedir.

Tablo 12

Baba Öğrenim Düzeyine Göre OSBED Puanları ANOVA Sonuçları

	Baba Öğrenim				$f_{(4-473)}$	p	Post Hoc (Tukey)
	Düzeyi	N	\bar{X}	ss			
Başlangıç Becerileri	Lisans ve Lisansüstü	189	49.02	8.34	5.11	.000*	5>1
	Ön Lisans	52	46.15	9.35			
	Lise	173	46.91	8.85			
	Ortaokul	25	45.60	8.32			
	İlkokul	39	42.41	12.15			
Akademik Destek Becerileri	Lisans ve Lisansüstü	189	49.22	7.72	7.34	.000*	5>1
	Ön Lisans	52	46.33	7.82			
	Lise	173	46.16	8.40			
	Ortaokul	25	42.96	9.03			
	İlkokul	39	43.36	10.01			
Arkadaşlık Becerileri	Lisans ve Lisansüstü	189	53.15	8.31	3.74	.005*	5>1
	Ön Lisans	52	50.54	7.86			
	Lise	173	50.72	8.72			
	Ortaokul	25	48.48	7.89			

	İlkokul	39	49.21	10.38			
Duygularını Yönetme Becerileri	Lisans ve Lisansüstü	189	46.13	8.69			
	Ön Lisans	52	41.87	9.39			5>1
	Lise	173	43.42	8.85	5.22	.000*	5>2
	Ortaokul	25	39.92	9.25			
	İlkokul	39	42.62	8.69			
OSBED	Lisans ve Lisansüstü	189	197.51	28.54			
	Ön Lisans	52	184.88	29.73			5>1
	Lise	173	187.21	30.65	6.54	.000*	5>2
	Ortaokul	25	176.96	29.83			
	İlkokul	39	177.59	34.69			

*p<.05 **Kategoriler: 1-İlkokul; 2-Ortaokul; 3-Lise; 4-Ön Lisans; 5-Lisans ve Lisansüstü

Tablo 12 incelendiğinde, sosyal beceri toplam puanında ($f_{(4-473)}=6.54$, $p=.000<.05$), başlangıç becerilerinde ($f_{(4-473)}=5.11$, $p=.000<.05$), akademik destek becerilerinde ($f_{(4-473)}=7.34$, $p=.000<.05$), arkadaşlık becerilerinde ($f_{(4-473)}=3.74$, $p=.005<.05$) ve duygularını yönetme becerilerinde ($f_{(4-473)}=5.22$, $p=.000<.05$), anlamlı fark olduğu görülmektedir. Babanın öğrenim düzeyi arttıkça çocukların sosyal beceri puanlarının yükseldiği görülmektedir.

Tablo 13

Anne Çalışma Durumuna Göre OSBED Puanları t-Testi Sonuçları

	Anne Çalışma						
	Durumu	N	\bar{X}	ss	t	sd	p
Başlangıç Becerileri	Çalışmıyor	374	46.58	9.28	2.96	476	.003*
	Çalışıyor	104	49.56	8.29			
Akademik Destek Becerileri	Çalışmıyor	374	46.32	8.71	3.31	476	.001*
	Çalışıyor	104	49.39	7.08			
Arkadaşlık Becerileri	Çalışmıyor	374	50.94	8.92	2.33	476	.021*
	Çalışıyor	104	53.16	7.50			
Duygularını Yönetme Becerileri	Çalışmıyor	374	43.34	9.06	3.39	476	.001*
	Çalışıyor	104	46.69	8.34			
OSBED	Çalışmıyor	374	187.18	31.28	3.45	476	.001*
	Çalışıyor	104	198.81	26.88			

*p<.05

Tablo 13 incelendiğinde, sosyal beceri toplam puanında ($t_{(476)}=3.45$, $p=.001<.05$), başlangıç becerilerinde ($t_{(476)}=2.96$, $p=.003<.05$), akademik destek becerilerinde ($t_{(476)}=3.31$, $p=.001<.05$), arkadaşlık becerilerinde ($t_{(476)}=2.33$, $p=.021<.05$) ve duygularını yönetme becerilerinde ($t_{(476)}=3.39$, $p=0.001<.05$) annesi çalışan çocuklar lehine anlamlı fark saptanmıştır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, 48-66 aylık çocukların öz düzenleme becerileri ile sosyal becerileri arasındaki ilişki incelenmiş ve bu becerilerin çeşitli değişkenlere göre fark oluşturup oluşturmadığı araştırılmıştır. Bu değişkenler arasında cinsiyet, anne-baba öğrenimi, aile tipi ve anne çalışma durumu yer almaktadır.

Bulgular incelendiğinde, öz düzenleme ile sosyal beceri arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($p<.05$). Çocukların öz düzenleme becerileri ile başlangıç ve akademik destek becerileri arasında orta düzeyde pozitif ilişki saptanmıştır ($p<.05$). Çocukların öz düzenleme becerileri ile arkadaşlık ve duygularını yönetme becerileri arasında düşük düzeyde anlamlı ilişki belirlenmiştir ($p<.05$). Yurdakul, İlhan İldız ve Bütün Ayhan (2022) çalışmasında, öz düzenleme ile prososyallik düzeyleri arasında pozitif ve anlamlı ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Ezmeci (2019), deney grubuna uyguladığı öz düzenleme programının çocukların sosyal becerilerinin gelişimine etki ettiğini tespit etmiştir. Benzer şekilde Liman (2017) tarafından yürütülen öz düzenleme beceri eğitimi programının, çocukların sosyal becerileri gelişimlerini olumlu şekilde etkilediği bulgusuna varılmıştır. Montroy vd. (2014) çalışmasında, sosyal becerileri ile davranışsal öz düzenleme becerilerinin ilişkili olduğu tespit edilmiştir. McKown, Gumbiner, Russo ve Lipton'un (2009) yapmış olduğu çalışmada öz düzenleme ile sosyal davranışların ilişkili olduğu belirtilmiştir. Atmaca (2019) araştırmasında, sosyal becerileri ile öz düzenleme arasında belirgin bir bağlantı olduğu, bu ilişkinin anlamlı ve pozitif yönde olduğu ifade edilmiştir. Hoçur'un (2021) çalışmasında ise çocukların öz düzenleme becerileri ile sosyal becerileri arasındaki ilişkinin güçlü ve anlamlı olduğu belirtilmiştir. Gülay Ogelman, Saraç ve Özbilen (2023) çalışmasında, sosyal becerilerin çocukların öğrenme süreçlerinde öz düzenleme yeteneklerini istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde etkilediği saptanmıştır.

Cinsiyet değişkenine göre okul öncesi dönemdeki kız çocuklarının öz düzenleme becerisinin erkeklerden yüksek olduğu görülmüştür ($p<.05$). Araştırma bulgularına paralel olarak, öz düzenleme becerisinin cinsiyet değişkenine bağlı olarak değişebileceği ve kız çocukların erkek çocuklara kıyasla daha fazla öz düzenleme becerilerine sahip olduğunu açıklayan araştırmalar yer almaktadır (Aksoy ve Tozduman Yaralı, 2017; Beyazıt, 2019; Veijalainen, Reunama ve Heikkila, 2019; Özbey, 2018; Tuzcuoğlu, Azkeskin, Küsmüş ve Cengiz, 2019, Saraç, Abanoz ve Ogelman, 2021; Yurdakul, İlhan İldız ve Bütün Ayhan, 2022; Gümrükçü Bilgici, 2022). Bazı araştırmalarda ise cinsiyet faktörünün öz düzenleme becerisini etkilemediği öne sürülmüştür (Ertürk Kara ve Gönen, 2015; Maden, Uzkul ve Öğretir Çelik, 2022; Ural vd., 2020; Uykan ve Akkaynak, 2019).

Kız çocuklarının sosyal beceri toplam puanları, erkek çocuklardan anlamlı derecede yüksektir ($p<.05$). Ayrıca, çocukların cinsiyetlerine göre sosyal beceri alt faktörlerinden duyguları yönetme becerileri, arkadaşlık becerileri ve akademik destek becerilerinde kız çocuklar lehine anlamlı fark olduğu saptanmıştır ($p<.05$). Ancak, başlangıç becerileri alt faktöründe cinsiyete bağlı anlamlı fark tespit edilmemiştir ($p>.05$). Atmaca vd. (2021) tarafından yapılan araştırmada; elde edilen bulgulara göre, kız çocukların sosyal beceri toplam puanı ve sosyal beceri alt boyutlarındaki puanlarının erkek çocuklara kıyasla daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Tutkun (2012) tarafından yapılan çalışmada, kız çocukların sosyal becerilerine ait puanlarının erkek çocuklardan daha iyi olduğunu tespit etmiştir. Alan yazında çalışmayı destekleyen araştırmalar bulunmaktadır (Bierhoff, 2002; Deniz, 2019; Eğin Işık, 2019; Güzel ve Kurtulan, 2017; Turan Güven, 2018; Temel ve Türkoğlu, 2019).

Kız çocuklarının öz düzenleme beceri puanlarının ve sosyal becerileri puanlarının erkek çocuklardan yüksek olmasının sebebi kızların biyolojisinden, toplumsal cinsiyet rollerinden, ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumlarının farklı olmasından kaynaklanabilir. Ayrıca kız çocuklarının daha paylaşımcı ve konuşkan olması sosyal beceri puanlarının yüksek olmasında etkili olabilmektedir.

Aile tipi değişkenine göre öz düzenleme becerisinin çekirdek aile tipine sahip çocukların lehine anlamlı bir fark gösterdiği saptanmıştır ($p<.05$). Önceki çalışmalar, bu bulgularla uyumlu olarak çekirdek ailede büyüyen çocukların, geniş ailede büyüyen çocuklara kıyasla daha yüksek öz düzenleme becerilerine sahip olduğu belirtilmiştir (Şepitçi ve Gültekin Akduman, 2019; Ural vd., 2020; İleri, 2019). Fakat, bazı

araştırmalar çocukların yetiştiği aile tipinin öz düzenleme becerisini etkilemediğini belirtmektedir (Mercan, 2019).

Çocukların aile yapılarına göre sosyal beceri toplam puanı incelendiğinde, çekirdek aile tipine sahip çocukların lehine anlamlı fark tespit edilmiştir ($p<.05$). Çocukların aile yapılarına göre sosyal beceri alt faktörleri üzerinde yapılan analizlerde, başlangıç, akademik destek ve arkadaşlık becerileri açısından çekirdek aile tipine sahip çocukların lehine anlamlı bir fark saptanmıştır ($p<.05$). Ancak, duygularını yönetme becerilerinde anlamlı fark tespit edilmemiştir ($p>.05$). Mollborn, Fomby ve Dennis (2012) yapmış oldukları çalışmada çekirdek ailelerde yaşayan çocukların iletişim ve davranış becerilerinde yaşlıtlarına göre daha başarılı olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Ilgın'ın (2018) çalışmasında, çocukların aile yapılarına göre sosyal beceri toplam puanları ve alt boyutları incelendiğinde, çekirdek aile tipine sahip çocukların elde ettiği puanların daha yüksek olduğu görülmüştür. Literatür incelemesinde, çalışmanın bulgularının aksine geniş ailelerde yaşayan çocukların sosyal beceri puanlarının yüksek olduğunu gösteren çalışmalar da yer almaktadır (Çetin, 2019; Tanrıöğen, 2014).

Çekirdek aile tipine sahip ebeveynler çocuklarına daha demokratik ve hoşgörülü ortam sağlamaktadır. Aile üyeleri arasında ilişkiler daha sıcak ve yakındır. Böyle bir ortamda yetişen çocukların duygularını paylaşma ve kendilerini ifade etme becerilerini ortaya çıkarmasına olanak sağlamıştır (Dereli ve Dereli, 2017). Ayrıca çekirdek ailelerde annenin çalışma hayatına katılmasıyla birlikte ailedeki baba-çocuk ilişkisinin daha nitelikli olduğu görülmektedir (Tezel Şahin ve Cevher, 2007). Çekirdek aile tipine sahip çocuklarının öz düzenleme beceri puanlarının ve sosyal becerileri puanlarının geniş aile tipine sahip çocuklardan yüksek olmasının nedeni çekirdek aileye sahip çocukların ebeveynleriyle birlikte daha fazla vakit geçirebildikleri ve çocuklarla geçirilen zamanda hem sosyal becerilerin öğreniminde hem de öz düzenleme becerilerinin gelişiminde etkili olacağı düşünülmektedir.

Anne öğrenim düzeyinin çocukların öz düzenleme becerilerini etkilediği tespit edilmiştir ($p<.05$). Annenin öğrenim seviyesi yükseldikçe, çocukların öz düzenleme yeteneklerinde artış olduğu saptanmıştır. Bazı araştırmalar, araştırma bulgularını desteklemektedir (Ertürk Kara ve Gönen, 2015; Maden, Uzkul ve Öğretir Çelik, 2022; Saraç, Abanoz ve Ogelman, 2021; Şepitçi Sarıbaş ve Gültekin Akduman, 2019; Ural vd., 2020; Vardi ve Demiriz, 2021). Tuzcuoğlu vd. (2019) ve Özbey (2018) anne öğrenim düzeyinin çocuklarının öz düzenleme becerisini etkilemediğini belirtmiştir.

Anne öğrenim düzeyinin çocukların sosyal beceri toplam puanında ve alt beceri puanlarında anlamlı fark oluşturduğu belirlenmiştir ($p<.05$). Araştırma sonuçları, annenin öğrenim seviyesinin artmasıyla birlikte çocukların sosyal beceri toplam puanının ve alt beceri puanlarının arttığını göstermektedir. Bu bulgular, literatürdeki çalışmalarla uyumludur (Akbaş, 2005; Gürgen, 2019; Tatlı, 2014; Temel ve Türkoğlu, 2019; Turan Güven, 2018; Tutkun, 2012; Yılmaz, 2020). Fakat bazı çalışmalar, anne öğrenim düzeyi ile çocukların sosyal becerileri arasında ilişki olmadığını göstermektedir (Erbay, 2008; Gülay-Ogelman ve Çiftçi-Topaloğlu, 2014).

Baba öğrenim düzeyinin çocukların öz düzenleme becerilerinde anlamlı fark oluşturduğu belirlenmiştir ($p<.05$). Alan yazın incelendiğinde, babanın öğrenim seviyesinin artmasıyla çocukların öz düzenleme becerilerinde bir artış olduğunu destekleyen bulgular yer almaktadır (Ertürk Kara ve Gönen, 2015; Özbey, 2018; Saraç, Abanoz ve Ogelman, 2021; Ural vd., 2020; Vardi ve Demiriz, 2021). Ancak, bazı çalışmalarda ise çocukların öz düzenleme becerilerini baba öğrenim düzeyinin etkilemediğini belirtmektedir (Tuzcuoğlu vd., 2019).

Baba öğrenim düzeyinin sosyal beceri toplam puanında ve alt beceri puanlarında anlamlı fark oluşturduğu saptanmıştır ($p<.05$). Baba öğrenim düzeyi arttıkça çocukların hem sosyal beceri toplam puanı hem de alt beceri puanlarında bir artış olduğu gözlemlenmiştir. Araştırma sonuçlarına paralel olarak, baba öğrenim seviyesinin artmasıyla çocukların sosyal becerilerinde bir artış olduğu gözlemlenmektedir (Köyceğiz ve Özbey, 2019; Yılmaz, 2020; Karabulut, 2018; Güzel ve Kurtulan, 2017). Bununla birlikte, bazı araştırmalar baba öğrenim düzeyinin çocukların sosyal becerilerini üzerine etkisinin olmadığını göstermektedir (Elibol Gültekin, 2008; Temel ve Türkoğlu, 2019).

Anne-baba öğrenim düzeyi yükseldikçe çocukların öz düzenleme ve sosyal beceri puanlarının artmasının nedeni ebeveynlerin öğrenim düzeyleri arttıkça aile içi uyum düzeylerinin, çocuklara karşı göstermiş oldukları yaklaşım ve tutumların, hayata karşı bakış açılarının yüksek olmasından kaynaklanabilir. Ayrıca anne babaların eğitime yönelik farkındalıklarının artmasıyla birlikte çocuklarına sundukları bilgi, çevre, tutum ve etkili iletişim kurma becerisi çocukların hem öz düzenleme becerisinin hem de sosyal becerilerinin gelişmesinde etkili olabilmektedir.

Anne çalışma durumu değişkenine göre, çalışan annelere sahip çocukların öz düzenleme becerilerinin, annesi çalışmayan çocuklardan daha ileri olduğu saptanmıştır ($p<.05$). Araştırmanın bulgularına paralellik gösteren çalışmalar olduğu gibi (Temiz, 2019; Hoçur, 2021; Saraç, Abanoz ve Ogelman, 2021; Şepitçi Sarıbaşı ve Gültekin Akduman, 2019); yapılan bazı çalışmalarda ise anlamlı farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Özbey, 2018; Şaka Suna, 2022; Gümrükçü Bilgici, 2022)

Annesi çalışan çocukların sosyal beceri toplam puanının ve alt beceri puanların, annesi çalışmayan çocuklardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<.05$). Literatür incelendiğinde anne çalışmasının çocukların sosyal becerilerini etkilediği sonucuna ulaşan araştırmalar (İnan, 2019; Fidan, 2019) olduğu gibi aralarında bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşan araştırmalarda bulunmaktadır (Dişçi, 2019; Erbay, 2008; Güral ve Önder, 2015; Karabulut, 2018)

Çalışan annelerin aile ekonomisine katkı sağlamasıyla birlikte çocukların ulaşabileceği materyallerin artacağı ve çocukların yeni tecrübeler elde ederek öz düzenleme becerilerinin gelişmesine imkan sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca çalışan anneler zamanın büyük kısmını iş yerlerinde geçirdikleri için iş dışında kalan sürelerini çocuklarıyla birlikte daha etkin kullanmak isteyecektir. Çocuklarla geçirilen zamanın kalitesinin artmasıyla birlikte hem öz düzenleme becerilerinin hem de sosyal becerilerinin olumlu şekilde etkileneceği düşünülmektedir.

Araştırmanın sonuçları dikkate alınarak aşağıdaki öneriler verilebilir;

Araştırma bulguları, ebeveynlerin eğitim seviyelerinin, çocukların öz düzenleme ve sosyal yeteneklerinin gelişiminde önemli bir faktör olduğunu ortaya koymuştur. Ailelere çocukların öz düzenleme ve sosyal becerileri hakkında bilgi vermek ve bu konuda etkinlikler düzenlemek, çocukların sağlıklı bir gelişim süreci geçirmelerine katkı sağlayabilir. Özellikle okul öncesi eğitim kurumlarında ailelerin katılımıyla sağlanan çalışmalar, çocukların bu becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir.

Ebeveynlere çocuklarıyla geçirdikleri sürenin niteliğinin önemi konusundaki farkındalıklarının artırılacağı bülten, seminer, konferans vb. etkinlikler düzenlenebilir.

Öz düzenleme ve sosyal becerilerle ilgili araştırmalarda aynı ölçekler kullanılarak farklı evren ve örneklem gruplarından veri toplanabilir. Bu yöntem ile elde edilen sonuçların farklı gruplar arasında karşılaştırılmasını sağlar ve bu sayede genelleme yapılmasına olanak tanır. Bu şekilde, çeşitli yaş grupları,

sosyoekonomik düzeyler veya kültürel farklılıklar göz önüne alınarak öz düzenleme ve sosyal becerilerin nasıl değiştiği ve etkilendiği üzerine daha kapsamlı bir anlayış geliştirilebilir.

Alan uzmanları, çocukların öz düzenleme ve sosyal becerilerini geliştirmeye yönelik hikayeler oluşturulabilir ve bu hikayeler aracılığıyla çocuklara çeşitli becerilerin pratik yapma fırsatı sunulabilir. Bu tür etkinlikler, çocukların duygusal kontrol, problem çözme, empati gibi becerilerini güçlendirmeye yardımcı olabilir ve sosyal etkileşimlerini artırabilir.

Çocukların öz düzenleme ve sosyal becerilerini periyodik olarak izlemek için, anekdotlar, ölçme araçları ve gözlem tekniklerinden faydalanılabilir. Bu yöntemler, çocukların öz düzenleme ve sosyal yeteneklerini güçlendirmeye ve sağlıklı bir gelişim süreci geçirmelerine yardımcı olabilir. Bu şekilde, aileler ve çocuklar, gelişimlerini düzenli olarak takip edebilir ve farkında olmaları sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Akbaş, S. C. (2005). *Okul öncesi eğitime devam eden altı yaş grubu çocukların sosyal problem çözme becerilerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akkök, F. (1999). *İlköğretimde sosyal becerilerin geliştirilmesi (Öğretmen El Kitabı)*. Ankara: Özgür.
- Aksoy, B. A. ve Yaralı T. K. (2017). Çocukların öz düzenleme becerileri ile oyun becerilerinin cinsiyete göre incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 442-455.
- Alisinanoğlu, F. ve Özbey S. (2011). *Okul öncesi dönemde sosyal beceri ve problem davranış eğitimi program örnekleri*. İstanbul: Morpa.
- Atmaca, R. N. (2019). *Okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme ve sosyal beceri düzeyleri ile annelerin empatik becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Atmaca, R. N., Gültekin Akduman, G., Sepitçi Sarıbaş, M. (2021). Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal beceri düzeylerinin annelerinin empati becerileri ile ilişkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(77), 134-151.
- Avcıoğlu, H. (2007). Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması (4-6 yaş). *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 87-101.
- Aydın, F. ve Ulutaş, İ. (2017). Okul öncesi çocuklarda öz düzenleme becerilerinin gelişimi. *Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 36-45.
- Bacanlı, H. (2000). *Sosyal beceri eğitimi*. Ankara: Nobel.
- Berk, L. E. (2013). *Çocuk gelişimi*. (A. Dönmez Çev.). Ankara: İmge.
- Beyazıt, U. (2019). Okul öncesi dönemdeki çocuklarda öz düzenleme becerisi ve davranış sorunları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13(30), 42-57.
- Bierhoff, H. W. (2002). *Prosocial Behavior*. UK: Psychology Press.
- Boekaerts, M., Zeidner, M. ve Pintrich, P. R. (2000). Self-regulation: Directions and challenges for future research. İçinde M. Boekaerts, P. R. Pintrich ve M. Zeidner (Eds.), *Handbook of self-regulation* (pp. 749–768). Academic Press.
- Birch, S.H ve Ladd, G.W. (1998). Children's interpersonal behaviors and the teacher-child relationship. *Developmental Psychology*, 34, 934–946.
- Bronson, M. B. (2000). *Self-regulation in early childhood: Nature and Nurture*. New York: Guilford.
- Büyüköztürk, Ş. (2017). *Veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem.
- Büyüköztürk, Ş. (2020). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı (28. baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cook, J.L. ve Cook G. (2009). *Child development; principles and perspectives*. London: Pearson Allyn and Bacon.

- Creswell, J. W. (2017). *Araştırma Deseni Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları*. (S. B. Demir Çev.). Ankara: Eğiten Kitap.
- Çetin, B. (2019). *Geniş ve çekirdek ailede yaşayan okul öncesi çocukların sosyal beceri düzeyleri ve davranış sorunları açısından incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, İstanbul.
- Dağlıoğlu, H. E. ve Çakır, F. (2007). Erken çocukluk döneminde düşünme becerilerinden planlama ve derin düşünmenin geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim* 32(144), 28-35.
- Deniz, U. H. (2019). *60 - 72 aylık çocukların sosyal becerilerinin problem çözme becerilerini yordama gücü*. (Yüksek Lisans Tezi) Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Dereli E, Dereli BM. Ebeveyn-çocuk ilişkisinin okul öncesi dönem çocukların psikososyal gelişimlerini yordaması. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 14(1), 227-58.
- Dişçi, S. (2019). *Okul öncesi dönemde çocukların sosyal değerleri ile sosyal becerileri arasındaki ilişki*. (Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Durualp, E., Aral, N. (2010). Altı yaşındaki çocukların sosyal becerilerine oyun temelli sosyal beceri eğitiminin etkisinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 160-172.
- Eğin Işık, T. (2019). *Okul öncesi dönemi öğrencilerinin öğrenme stilleri ile sosyal yetkinlik ve sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Eisenberg, N., Hofer, C. and Vaughan, J. (2007) Effortful control and its socio-emotional consequences. In: Gross, J., Ed., *Handbook of Emotion Regulation*(pp. 287-306), New York:Guilford.
- Elibol Gültekin, S. (2008). *5 Yaş çocuklarının sosyal becerilerinin bazı değişkenler açısından değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Erbay, E. (2008). *Okul öncesi eğitim alan ve almayan ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin sosyal becerilere sahip olma düzeyleri*. (Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Erkuş, A. (2021). *Davranış bilimleri için bilimsel araştırma süreci*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Ertürk Kara, G., Gönen M., (2015). Okul öncesi dönemdeki çocukların öz düzenleme becerisinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 11(4), 1224- 1239.
- Ezmeci, F. (2019). *Okul Öncesi öz-düzenleme programının çocukların öz düzenleme, problem davranışları ve sosyal becerilerine etkisi*. (Doktora Tezi) Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Fidan, S. (2019). *Okul öncesi eğitime devam eden 5 - 6 yaş grubu çocukların ve anne babalarının sosyal beceri düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. ((Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Gülay, H. (2009). 5-6 yaş çocuklarının sosyal konumlarını etkileyen çeşitli değişkenler. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 106–109.
- Gülay-Ogelman, H. ve Çiftçi-Topaloğlu, Z. (2014). 4-5 yaş çocuklarının sosyal yetkinlik, saldırganlık, kaygı düzeyleri ile anne-babalarının ebeveyn öz yeterliği algısı arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 14(1), 241-271.
- Gülay Ogelman, H., Saraç, S. ve Özbilen, A. E. (2023). Okul öncesinde sosyal becerilerin öğrenmede öz düzenleme düzeyini yordayıcı etkisi. *International Anatolia Academic Online Journal Social Sciences Journal*, 9(2), 1-11.
- Güler Yıldız, T., Kara Ertürk, H., Fındık Tanrıbuyurdu, E. ve Gönen, M. (2014). Öz düzenleme becerilerinin öğretmen çocuk etkileşiminin niteliğine göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 39(176), 329 - 338.
- Gümürkçü Bilgici, B. (2022). 48-72 aylık okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerileri ile istedik ve istenmedik anne tutumları arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 5(1), 130-151. <http://doi.org/10.33400/kuje.1057189>.

- Güral, M., Önder, A. (2015). Televizyon izleme süresinin okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 60-72 aylık çocukların sosyal becerileri üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 10/7*, 467-488.
- Gürgen, F. (2019). *Okul öncesi eğitimi öğretmenlerin çocuklarla kurdukları ilişki ile çocukların sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray.
- Güzel, B., Kurtulan B.(2017).Erken çocukluk dönemi (4-7 yaş) bilişsel beceriler ile sosyal beceriler arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of Turkish Studies 12(28)*, 381 - 408.
- Hoçur, İ. B. (2021). *48-72 Aylık çocukların öz düzenleme becerileri ile sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- İlgın, T. İ. (2018). *Okul öncesi çocukların sosyal beceri düzeyleri ve sosyal değer kazanımları ile ebeveyn sosyal beceri düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Karabük.
- İnan, G. (2019). *Okul öncesi dönemde 48-60 aylık çocukların kelime dağarcığı düzeyleri ve sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişki*. (Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi , Eğitim Bilimleri Enstitüsü İstanbul.
- İleri, G. (2019). *Okul öncesi dönem çocukların öz düzenleme becerileri ile akran zorbalığına maruz kalma düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Jahromi, L. B., Stifter, C. A. (2008). Individual differences in preschoolers' self-regulation and theory of mind. *Merrill-Palmer Quarterly, 54(1)*, 125-150.
- Karabulut, G. A. (2018). *Okul öncesi eğitimine devam eden 5-6 yaş çocukların sosyal becerileri ile ebeveynlerinin ihmalcı davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kochanska, G., Coy, K. C. ve Murray, K. T. (2001). The development of self-regulation in the first four years of life. *Child Development, 72(4)*, 1091-1111.
- Koçyiğit, S. (2014). Okul öncesi eğitimin tanımı, amacı, önemi ve ilkeleri. R. Zembat (Ed.), *Okul öncesi eğitime giriş* içinde (s.13-29). Ankara: Hedef Yayıncılık ve Mühendislik.
- Kol, S., (2011). Erken çocuklukta bilişsel gelişim ve dil gelişimi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 21*, 1-21.
- Kopp, C. (1982). Antecedents of self-regulation: a developmental perspective. *Developmental Psychology, 18(2)*, 199-214.
- Kostelnik, M. J., Whiren, A. P., Soderman, A. K. ve Gregory, K.(Eds.). (2006). *Guiding children's social development theory to practice*. United States: Thomson Delmar Learning.
- Köyceğiz, M., Özbey, S. (2019). Okul öncesi dönem çocuğu olan ebeveynlerin iletişim becerileri ile çocuklarının sosyal becerileri ve problem davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *GEFAD / GÜJGEF 39(3)*, 1707-1734.
- Liman, B. (2017). *Öz düzenleme beceri eğitimi programının altı yaş grubu çocukların öz düzenleme becerilerine, sosyal duygusal davranışlarına ve sosyal becerilerine etkisinin incelenmesi* (Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Maden, K. , Uzkul, S. & Öğretir, A. (2022). 4-6 yaş çocukların öz düzenleme becerileri ile anne tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi , (64)* , 525-551.
- McFall, R.M. (1982). A review and reformulation of the concept of social skills. *Behavioral Assessment. 4*, 1-33.
- McKown, C., Gumbiner, L. M., Russo, N. M. ve Lipton, M. (2009). Social – emotional learning skill, self-regulation and socialcompetence in typically developing and clinic - referred children. *Journal of Clinical Child ve Adolescent Psychology, 38*, 858- 871.

- Mercan, M (2019). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklarının öz düzenleme becerileri ile akademik benlik saygısı ve kişilerarası problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Mollborn, S., Fomby, P. ve Dennis, J. A. (2012). Extended Household Transitions, Race/Ethnicity, And Early Childhood Cognitive Outcomes. *Social science research*, 41(5), 1152-1165.
- Montroy JJ, Bowles PP, Skibbe, LL, Foster TD (2014). Social skills and problem behaviors as mediators of the relationship between behavioral self-regulation and academic achievement. *Early Childhood Research Quarterly*, 298– 309.
- Oktay, A. (2007). *Yaşamın sihirli yılları: Okul öncesi dönem*. İstanbul: Epsilon yayınevi.
- Ömeroğlu, E., Büyükköztürk, Ş., Aydoğan, Y., Çakan, M., Karayol, S. (2014). Okul öncesi sosyal beceri değerlendirme ölçeği öğretmen formunun geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik analizleri. *21. Yüzyılda Eğitim Ve Toplum Dergisi*, 3(8), 37-46.
- Ömeroğlu, E., Büyükköztürk, Ş., Aydoğan, Y., Karayol, S. (2015). Okul öncesi sosyal beceri destek projesinde geliştirilen ölçme-değerlendirme araç ve yöntemlerinin tanıtımı. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 74-83.
- Özabacı, N. (2006). Çocukların sosyal becerileri ile ebeveynlerin sosyal becerileri arasındaki ilişki üzerine bir araştırma. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16 (1), 163-179.
- Özbey, S., Mercan, M. ve Alisinanoğlu, F. (2018). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 48-72 aylık çocukların yaşam kalitesi ile öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim Ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 157-173.
- Özbey, S.(2018). Okul öncesi dönem çocuklarında motivasyon ve öz düzenleme becerileri üzerinde bir inceleme. *Akademik Sosyal Araştırma Dergisi*, 6(65), 26-47.
- Özyürek, A., Begde, Z. ve Yavuz, N. F. (2014). Okul öncesi çocukların sosyal becerileri ile yakın çevresindeki yetişkin etkileşimleri arasındaki ilişki. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 16(02), 116-134.
- Polnariiev, B.(2006). *Dynamics of Preschoolers Self-Regulation: Viewed through the lens of Conflict Resolution Strategies during peer free-play*. (Doctor of Philosophy) The City of New York.
- Samancı, O. ve Uçan, Z. (2017). Çocuklarda sosyal beceri eğitimi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(1), 281-288.
- Saraç, S. , Abanoz, T. & Gülşay Ogelman, H. (2021). Okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerilerinin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Gelişim ve Psikoloji Dergisi*, 2(3), 1-11 .
- Schunk, D. H. ve Zimmerman, B. J. (1997). Social origins of self-regulatory competence. *Educational Psychologist*, 32, 195–208.
- Sezgin, E. ve Demiriz, S. (2015). Davranış düzenleme becerileri ölçme aracı Baş-Ayak Parmakları-Dizler-Omuzlar(BADO) görevlerinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Uluslararası Aile Çocuk ve Eğitim Dergisi*, 7, 52-71.
- Şepitci Sarıbaş, M. ve Gültekin Akduman, G. (2019). 5-6 yaş çocuklarının öz düzenleme becerilerinin incelenmesi. *Turkish Studies-Educational Sciences*, 14(4), 1717-1741.
- Smith-Donald, R., Raver, C. C., Hayes, T. and Richardson, B. (2007). Preliminary construct and concurrent validity of the Preschool Self-regulation Assessment (PSRA) for field-based research. *Early Childhood Research Quarterly*, 22(2), 173-187.
- Şaka Suna, A. S. (2022). *48-72 aylık çocuklarda saldırganlık yönelimi ve öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin belirlenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Şepitci Sarıbaş, M. ve Gültekin Akduman, G. (2019). 5-6 yaş çocuklarının öz düzenleme becerilerinin okul uyumu ile ilişkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(63), 867-883.

- Tarıbuyurdu, E. (2012). *Okul öncesi öz düzenleme ölçeği geçerlik ve güvenilirlik çalışması*. (Yüksek Lisans Tezi) Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tarıoğen, Y. (2014). *Okul öncesi dönemi çocukların yaşadıkları sosyo kültürel ortamların sosyal beceri ile olan ilişkisinin değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi) Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Tatlı, S. (2014). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların anne-babalarıyla ve öğretmenleriyle olan ilişkilerinin sosyal beceri düzeylerine etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi) Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Temel, D., Türkoğlu, B. (2019). Yerleşim yerlerine göre anne baba tutumlarının okul öncesi çocukların sosyal becerilerine etkisi. *GEFAD / GUJGEF* 39(2), 843-871
- Temiz, A. (2019). *Okul öncesi dönemde davranışsal öz-düzenleme becerilerinin çocuğa ve aileye ilişkin değişkenler ile ebeveyn tutumları açısından incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tezel-Şahin, F. ve Cevher F. N. (10-15 Eylül, 2007). *Türk toplumunda aile-çocuk ilişkilerine genel bir bakış*. ICANAS 38 (38. Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi). Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Ankara.
- Thompson, R. A. (1994). Emotion regulation: a theme in search of definition. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 59(2/3), 25-52
- Tozduman Yaralı, K. ve Güngör Aytar, F. A. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının davranışlarının öz düzenleme becerileri yönünden incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3), 856-870.
- Turan Güven, T. (2018). *48-60 aylık çocukların sosyal becerilerinin ve problem davranışlarının ebeveynleri tarafından değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tutkun, C. (2012). *60-72 aylık çocukların sosyal becerilerinin anne ve öğretmen değerlendirmelerine göre incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tuzcuoğlu, N. , Efe Azkeskin, K. , İlçi Küsmüs, G. & Cengiz, Ö. (2019). Okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerileri ile benlik algıları arasındaki ilişkisinin incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi, Ekim 2019 Özel Sayısı* , 607-623 . DOI: 10.21733/ibad.613920
- Ural, O., Ramazan, O. (2007). Türkiye’de okul öncesi eğitimin dünü ve bugünü. İçinde S. Özdemir, H. Bacanlı ve M. Sözer (Eds.), *Türkiye’de okul öncesi eğitim ve ilköğretim sistemi: temel sorunlar ve çözüm önerileri* içinde (ss. 11-61). Ankara: TED.
- Ural G, Gültekin Akduman G, Şepitci Sarıbaş M (2020). Okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerilerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Ekev Akademi Dergisi*, 0(83), 323 - 342.
- Uykan, E. ve Akkaynak, M. (2019). Ebeveyn Tutumları ile Çocukların Öz Düzenlemeleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Akademik Tarih Ve Düşünce Dergisi*, 6(3), 1620-1644.
- Üredi, I. ve Üredi, L. (2007). Öğrencilerin öz-düzenleme becerilerini geliştiren öğrenme ortamının oluşturulması. *EDU* 7, 2(2), 1–29.
- Vardi, Ö. & Demiriz, S. (2021). 5-6 Yaş Çocuklarının Davranışsal Öz Düzenleme ve Duygu Düzenleme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41 (3) , 1993-2029.
- Veijalainen, J., Reunamo, J. ve Heikkilä, M. (2019). Early gender differences in emotional expressions and self-regulation in settings of early childhood education and care. *Early Child Development and Care*. DOI: 10.1080/03004430.2019.1611045.
- Yaşar Ekici, F. (2015). Okul öncesi eğitime devam eden çocukların sosyal becerileri ile aile özellikleri arasındaki ilişkisinin incelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(02), 9-42.
- Yaşar Ekici, F. ve Göger, G. (2018). Ebeveynlerin kişilik özellikleri ile çocuklarının sosyal becerileri arasındaki ilişki. *Ulakbilge*, 6(26), s.841-873.

- Yıldız, T. G., Ertürk Kara H. G., Tanrıbuyurdu, E. F. ve Gönen, M. (2014). Öz düzenleme becerilerinin öğretmen çocuk etkileşiminin niteliğine göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 39(176), 329-338.
- Yılmaz, M. (2020). *Okul öncesi eğitime devam eden 57-68 aylık çocukların okul kaygıları ile sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Yurdakul, Y. , İlhan İldız, G. & Bütün Ayhan, A. (2022). Okul öncesi dönem çocuklarında öz düzenleme becerileri ile prososyal davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* , (62) , 354-376.
- Zimmerman, B. J. (2008). Investigating self-regulation and motivation: Historical background methodolojical developments, and future prospects. *American Educational Research Journal*, 45(1), 166-183